

ИНФОРМАТИЗАЦИЈА ПРАВОСУЂА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Пројекат „Консолидација и даљи развој
правосудног информационо-комуникационог
система” финансира Европска унија

2004
2015

ПОРУКА ПРЕДСЈЕДНИКА ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ САВЈЕТА БИХ

Милан Тегелтија

предсједник Високог
судског и тужилачког
савјета БиХ

У времену сталног технолошког напретка често се заборавља захтјевност подухвата информатизације правосуђа у Босни и Херцеговини који је ВСТС БиХ започео прије нешто више од деценије. Још од оснивања, Савјет је том процесу приступио стратешки, те захваљујући таквом приступу и континуираној подршци донатора који су препознали потенцијал информатизације, данас у бх. правосуђу имамо напредан информатички систем с којим није промијењена само форма, већ и начин и методе рада судија и тужилаца.

Током протекле деценије прешли смо дуг и напоран пут. Од традиционалног, ручног начина обраде предмета који се није значајно мијењао током читавог двадесетог вијека, помоћу информатичких ресурса трансформисали смо рад правосуђа на начин који нам омогућава мјерење ефикасности рада правосудних институција и адекватно управљање ресурсима у правосуђу.

Достигнућа која смо остварили на том путу не дају нам за право да станемо и предахнемо. Свакодневни развој технологије и растући захтјеви грађана за пружање квалитетних услуга

мотивишу нас и условљавају наш стални ангажман у области информатизације. Партнерство ВСТВ-а БиХ с Европском унијом, односно Делегацијом Европске уније у Босни и Херцеговини, током претходних година било је и наставља да буде од пресудног значаја за остварење наших циљева у области информатизације, али и у другим областима значајним за реформу правосуђа. Чињеница да је Европска унија препознала визију правосуђа у Босни и Херцеговини коју смо утврдили

и да нам већ цијели низ година пружа подршку у њеном остваривању говори у прилог резултатима које смо постигли у обезбјеђивању независног, одговорног и професионалног правосуђа.

Зато на овај начин представљамо резултате вишегодишњег процеса информатизације правосуђа који нам је помогао да правосуђе учинимо ефикаснијим, транспарентнијим и доступнијим у циљу ефикасног остваривања приступа правди за грађане Босне и Херцеговине.

***Свакодневни развој
технологије и растући
захтјеви грађана за пружање
квалитетних услуга
мотивишу нас и условљавају
наш стални ангажман у
области информатизације.***

УЛОГА СЕКРЕТАРИЈАТА ВСТС-А БИХ У ПРОЦЕСУ ИНФОРМАТИЗАЦИЈЕ ПРАВОСУЂА

Адмир Суљагић

директор Секретаријата
Високог судског и
тужилачког савјета БиХ

Значај правосудног информационог система је несагледив за несметан рад судова и тужилаштва у БиХ, при чему је примјена нових метода усмјерених на унапређење њиховог пословања условљена адекватним функционисањем правосудног информационог система.

Само одржавање правосудног информационог система који свакодневно опслужује 5.500 корисника представља велики и важан задатак који Секретаријат ВСТС-а БиХ успјешно обавља. Упркос захтјевности овог свакодневног

посла који континуирано добија на интензитету, током претходних година наставили смо да развијамо овај систем како би обезбиједили његову одрживост и функционисање и током наредне деценије.

Правосудни информациони систем данас обезбјеђује оквир за евалуацију и праћење рада у правосуђу и незамјенљив је алат за управљање учинцима и постизање вишег нивоа ефикасности правосуђа. Раст важности информационог система у свакодневном раду судија и тужилаца и његова

незамјенљивост у обезбјеђивању квалитетних услуга грађанима стагнацију овог система чини неприхватљивом.

Довршавајући прву фазу развоја информационог система, још 2011. године, суочили смо се с чињеницом да ће правосудни информациони систем морати да буде унапријеђен како би наставио обезбјеђивати одговарајућу подршку у раду судија, тужилаца и других запослених у правосудју.

Уз ангажман Секретаријата ВСТС-а БиХ, посебно његовог ИКТ одјела, обезбиједили смо средства за обнову инфраструктуре правосудног информационог система кроз пројекте *IPA* 2009 и *IPA* 2010 које је финансирала Европска унија, као и кроз буџет институција БиХ. Настављајући овај процес, уз подршку Европске уније започели смо нову фазу у изградњи и обнови правосудног информационог система обезбјеђујући његову будућност кроз примјену напредних технологија те визионарских и иновативних рјешења. Кроз пројекат „Консолидација и даљи развој правосудног информационо-комуникационог система” развијамо нову генерацију најважнијег дијела

правосудног информационог система - Система за управљање предметима у судовима и тужилаштвима (CMS/TCMS).

Увођењем друге генерације овог система и нових информационих алата омогућили смо правосуђу БиХ искорак у будућност у којој су услуге правосуђа креиране по мјери грађана.

Правосудни информациони систем БиХ својим технолошким рјешењима може да послужи као примјер информационим системима који обезбјеђују подршку правосуђу у развијеним европским земљама, при чему је у највећој мјери развијен знањем и радом домаћих кадрова и фирми. Највећи дио информационих и софтверских рјешења која су инкорпорисана у правосудни информациони систем развили су програмери и информатички стручњаци

Секретаријата ВСТС-а БиХ и босанскохерцеговачке информатичке фирме. На тај начин, кроз развој правосудног информационог система, ВСТС БиХ утиче и на јачање домаћег ИКТ сектора. Референце које су домаће фирме стекле у спровођењу ИКТ пројеката у правосуђу БиХ омогућавају им да своје искуство и рјешења конкурентно нуде у земљама широм свијета у којима се спроводе пројекти реформе правосуђа увођењем информационо-комуникационих технологија.

Дакле, правосудни информациони систем и иновативна рјешења која смо у њега инкорпорисали остварују позитивне ефекте који излазе из оквира правосуђа, отварајући нове прилике за напредак и испуњење услова у процесу придруживања Европској унији.

Правосудни информациони систем и иновативна рјешења која смо у њега инкорпорисали остварују позитивне ефекте који излазе из оквира правосуђа.

СВРХА ИНФОРМАТИЗАЦИЈЕ

Још 2003. године постало је јасно да се мануелни начин обраде предмета у судовима у Босни и Херцеговини једноставно не може да побољша у обиму који је потребан да би се задовољиле потребе правосуђа, због чега је примјена информационо-комуникационих технологија прихваћена као неопходан основ за обезбјеђивање квалитетних и модерних судских услуга које могу да одговоре потребама грађана.

Прије увођења информационо-комуникационих технологија у

правосуђе и њихове примјене, предмети су се обрађивали ручно уз коришћење старих уписника и ручно писаних дневних наредби. У судовима и тужилаштвима постојао је тек мали број компјутера који су били коришћени као напредне писаће машине. Није постојао информациони систем за извјештавање, па је чак и најједноставније извјештавање о броју отворених предмета у појединим судовима представљало дуготрајан и тежак посао.

Успостава јединственог информационо-комуникационог система који би обезбиједио подршку ефикасном остваривању правде за све грађане у БиХ наметнула се као одговор на проблеме с којима су се правосудне институције у БиХ суочиле почетком 21. вијека, када је информациона технологија већ постала дијелом свакодневице грађана Европе и БиХ. У том правцу, уз подршку Владе Краљевине Норвешке, Независна правосудна комисија је 2003. године покренула израду ИКТ стратегије за правосуђе у БиХ. Та стратегија је довршена у априлу 2004. године и предана Високом судском и тужилачком савјету БиХ по његовом оснивању у јуну исте године.

Сходно својим надлежностима за вођење, координирање и надгледање примјене информационих технологија у судовима и тужилаштвима, ВСТС БиХ је од оснивања до данас истрајно и систематски радио на развоју и унапређењу правосудног информационог система, чиме се обезбјеђује уједначена примјена информационих технологија у свакодневном раду у судовима и тужилаштвима широм БиХ.

Сходно својим надлежностима за вођење, координирање и надгледање примјене информационих технологија у судовима и тужилаштвима, ВСТС БиХ је од оснивања до данас истрајно и систематски радио на развоју и унапређењу правосудног информационог система.

Темељи информатизације правосуђа

Сходно усвојеној ИКТ стратегији, ВСТС БиХ је формирао пројектни тим задужен за спровођење пројеката информатизације правосуђа, након чега је започет процес успоставе информационо-комуникационе инфраструктуре у правосуђу која ће постати темељ за развој правосудног информационог система, а затим је услиједило увођење низа информаци-

оних сервиса у правосуђу, као и развој најзначајнијег дијела правосудног информационо-комуникационог система - Система за управљање предметима у судовима - *CMS*.

Од оснивања ВСТС БиХ је развијао правосудни информациони систем који је у служби ефикаснијег рада правосуђа и кохерентног обезбјеђивања приступа правди свих грађана БиХ. Кроз стратешки приступ увођења информационих рјешења у рад правосуђа, ВСТС БиХ је уз континуирану сарадњу с руководиоцима правосудних

институција и стални ангажман више од стотину информатичара у правосуђу БиХ успоставио комплексан информациони систем који почива на три кључна темеља: пажљиво пројектованој и имплементираној информационо-комуникационој инфраструктури, модерним софтверским рјешењима прилагођеним специфичним потребама правосуђа и људским потенцијалима који дају сврховитост цјелокупном систему и обезбјеђују његово неометано функционисање. Један од кључних

стубова правосудног информационог система чини група информатичких стручњака у оквиру Одјела за ИКТ Секретаријата ВСТС-а БиХ, као и информатичари и правници који су били дио овог тима у различитим фазама развоја правосудног информационог система. Заједно с више од стотину информатичара који обезбјеђују подршку у раду судија, тужилаца и другог особља у правосуђу, они чине један од три главна стуба на којима почива функционисање правосудног информационог система.

● **2003.**
Независна
правосудна
комисија
развила ИКТ
стратегију за
бх. правосуђе

● **2004.**
Успостава пројектног
тима за ИКТ у ВСТС-у БиХ

Набавка и
инсталација
ИКТ опреме у
правосудним
институцијама

● **2004 - 2015+**

Успостава
државне мреже
широког
подручја

● **2005 - 2010.**

● **2006 - 2015.**
Развој и примјена система
електронске поште у правосуђу

● **2006 - 2015.**
Успостава и
одржавање
центра за обраду
и похрану података

● **2007 - 2013**
Развој и
имплементација
CMS/TCMS-a –
1. генерација

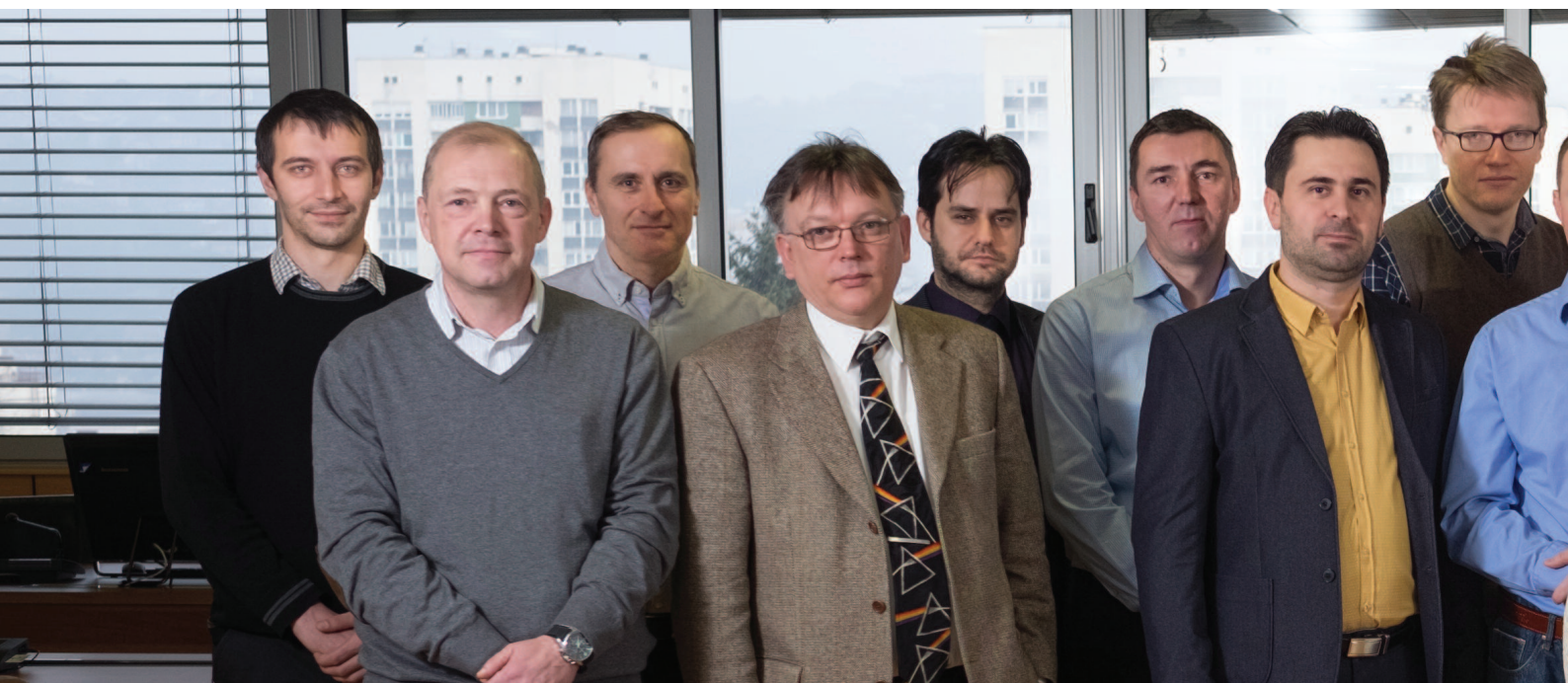
Развој и примјена Регистра новчаних казни

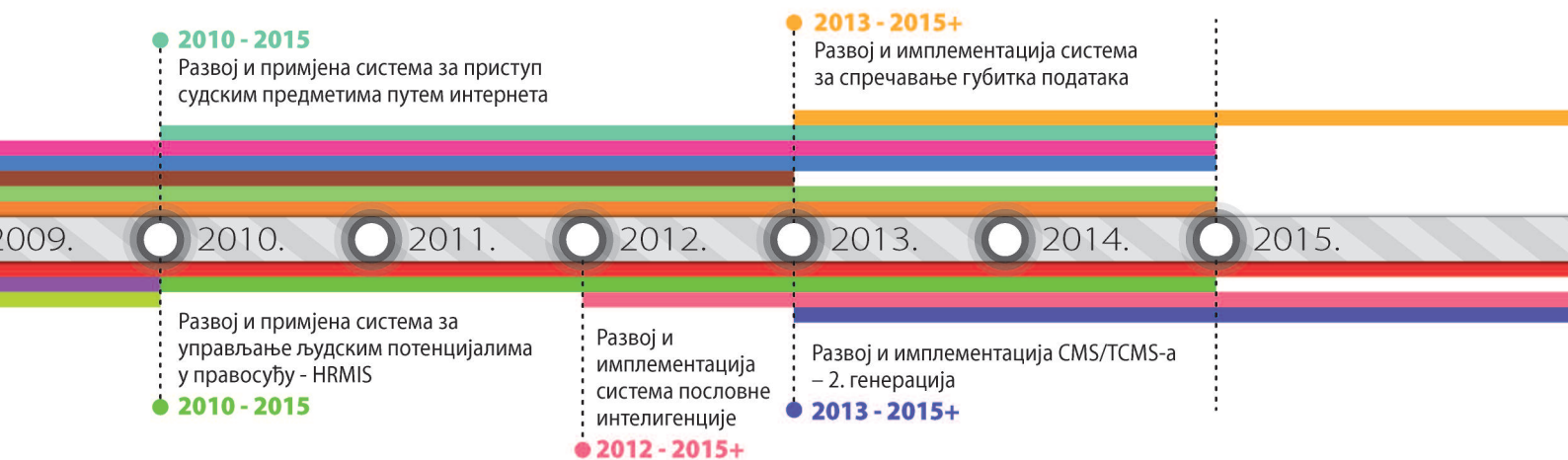
● **2006 - 2010.**
Успостава локалних компјутерских
мрежа у правосудним институцијама

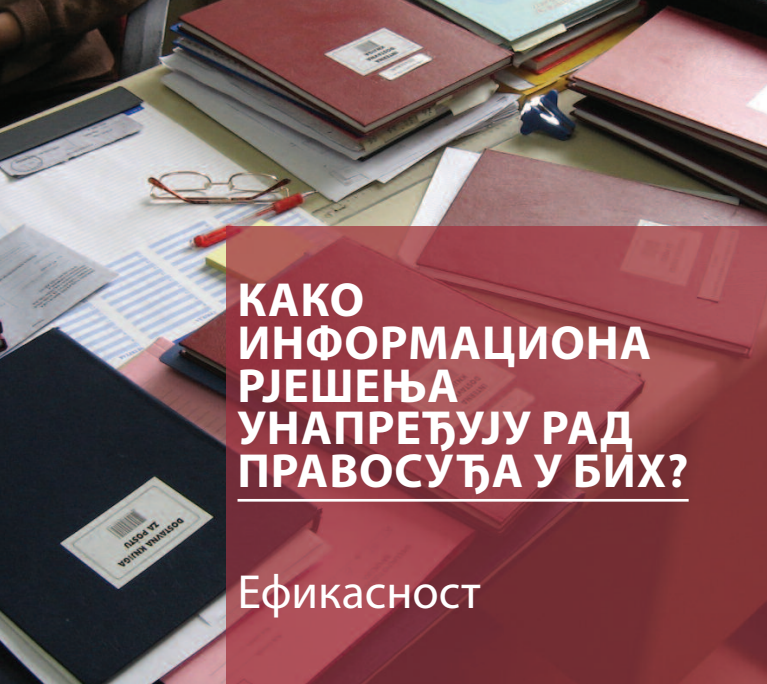
● **2006 - 2008.**

● **2008 - 2015**
Омогућавање онлајн
доступности судске
праксе путем
веб-странице Центра за
судску документацију

● **2008 - 2015**
Развој и имплементација
портала правосуђа БиХ

КАКО ИНФОРМАЦИОНА РЈЕШЕЊА УНАПРЕЂУЈУ РАД ПРАВОСУЂА У БИХ?

Ефикасност

Најзначајнији резултат процеса информатизације правосуђа представља успостава функционалног система за управљање предметима у судовима и тужилаштвима, такође познатог и као *CMS/TCMS* систем.

Развој *CMS*-а, као система за управљање предметима у судовима у оквиру ВСТС-а, започео је 2007. године, након што је пилот верзија система, развијена у оквиру *USAID*-овог *FILE* пројекта, предана ВСТС-у. Од 2007. до 2009. године систем је развијен на тај начин да омогући потпуну аутоматизацију рада с предметима у судовима, те је до краја 2009. године имплементиран у

свим судовима у Босни и Херцеговини. Паралелно с имплементацијом система у судовима, развијена је и тужилачка верзија овог система, познатија као *TCMS*, која је тестирана током 2008. године и имплементирана у свим тужилаштвима до краја 2010. године.

Предности и добробити које су остварене увођењем *CMS/TCMS*-а у судове и тужилаштва су многобројне, а најважније су:

- покретање судског предмета по тужби и додјела предмета судији скраћена је с двије седмице на неколико секунди;
- додјела предмета у рад судијама и тужиоцима одвија се аутоматски, чиме је загарантована транспарентност и непристрасност овог процеса;
- умјесто старих папирних уписника, предмети се воде електронски.

Систем је развијен на тај начин да омогући потпуну аутоматизацију рада с предметима у судовима.

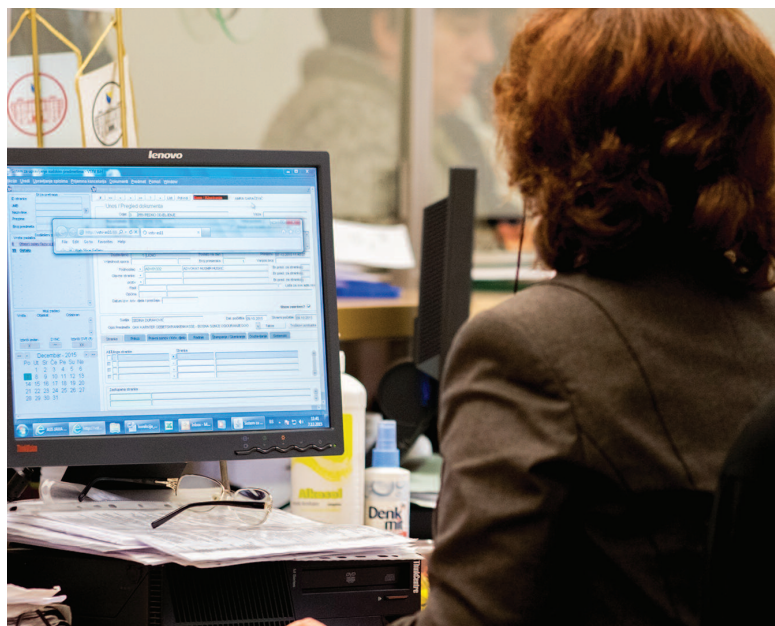
Зијад Кадрић

судија Апелационог суда
Брчко Дистрикта БиХ и
члан ВСТС-а БиХ

„Прије увођења CMS-а у правосуђе, предметима је управљано ручно, коришћењем књига уписника и руком писаних налога. Прикупљање података и израда најједноставнијег извјештаја о броју отворених и завршених предмета је изискивала много труда и напора. Писаће машине су замијенили компјутери и информациони системи. Увођењем CMS-а, ови процеси су значајно унапријеђени. Сви кораци у

обради предмета, од евидентирања до архивирања су аутоматизовани и документовани.”

Благоје Драгосављевић судија Окружног суда у Бањој Луци

„Увођење система за аутоматско управљање предметима у судовима (CMS) олакшало је рад и омогућило квалитетнију организацију рада не само судија већ и осталих запослених у судовима. Радни дан почињемо пријављивањем у CMS систем те остварујемо тренутан приступ подацима који су нам потребни укључујући цијели електронски спис предмета. Могућности једноставног и брзог прегледа рокова и задатака у предметима без изношења списка предмета из спремишта, те могућности генерисања и издвајања разних статистичких података олакшавају планирање рада и рационализују коришћење радног времена свих запослених. Стога је увођење овог система у судове, уз сасвим извјесну и неопходну претпоставку даљег развијања и унапређења његових функција, услов без ког не може да се оствари квалитетно, ефикасно и економично организовање рада у судовима у времену када је неопходна информатизација не само правосудног система већ и готово свих других значајних система државе и друштва уопште.“

Карактеристике CMS/TCMS система:

- поред постојања физичког списка, у CMS/TCMS-у се креира и чува потпуни електронски спис који омогућава тренутан приступ свим документима у спису, омогућавајући бржи и ефикаснији рад судијама и тужиоцима, као и приступ предмету путем интернета за странке у поступку;
- тренутан електронски пренос података између тужилаштва и суда, чиме се елиминише потреба за двоструким уносом истих информација и смањује могућност погрешке приликом уноса података;
- за израду извјештаја која је раније захтијевала преглед различитих папирних уписника и пописивање предмета довољно је тек неколико кликова мишем;
- омогућена електронска размјена података између полицијских и тужилачких евиденција;
- омогућена израда и ефикасно праћење планова за рјешавање предмета у судовима.

Марин Задрић
предсједник Општинског
суда у Мостару

„Сматрам да је систем за аутоматско управљање предметима (CMS) изузетно добар алат, који олакшава и убрзава рад суда у цјелини као и поступање по предметима. CMS систем омогућава брз увид у стање предмета судија и стручних сарадника, што им омогућава брже поступање по предметима, а такође и странке могу брзо да добију информације о стању у својим предметима.

С аспекта предсједника суда, CMS је незамјенљив алат који омогућава праћење рада сваког судије и стручног сарадника те суда у цјелини. Омогућава повлачење великог броја извјештаја, статистичких и менаџерских (нпр. број неријешених предмета у суду, реализација Плана рјешавања предмета, прилив и проток предмета и сл.), те на тај начин омогућава промптно реаговање на промјене и потребе у организацији рада, што позитивно утиче на ефикасност рада суда.”

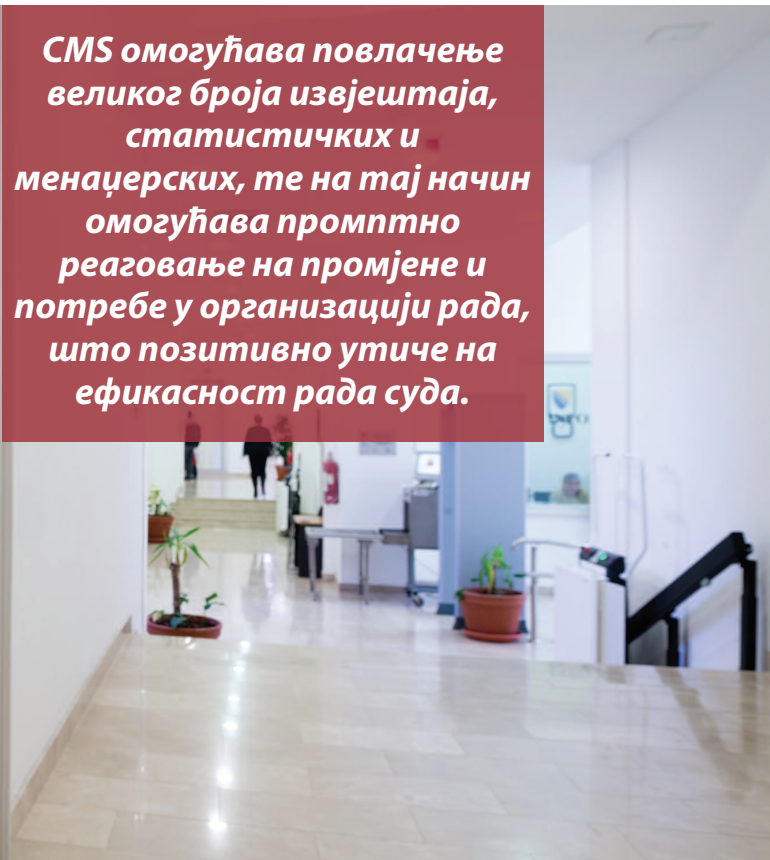
Одговарајући на растуће потребе грађана и правосудне заједнице, ограничења прве генерације овог система се помјерају кроз процес развоја друге генерације CMS/TCMS система.

Поред превазилажења низа технолошких ограничења, нова генерација система ће обезбиједити сигурнију, бржу и прилагодљивију платформу за остварење растућих потреба правосуђа. Уз све карактеристике и функционалности система прве генерације, нова генерација CMS/TCMS система омогућаваће и:

- дигитално архивирање предмета;
- ефикасније издавање увјерења о невођењу кривичног поступка, као и других увјерења из надлежности судова;
- регистрацију и управљање доказима у комплексним предметима;
- предвиђање и превенирање кашњења у процесуирању судских предмета;
- брже, свестраније и ефикасније извјештавање.

CMS омогућава повлачење великог броја извјештаја, статистичких и менаџерских, те на тај начин омогућава промтпно реаговање на промјене и потребе у организацији рада, што позитивно утиче на ефикасност рада суда.

Сеад Имамовић
предсједник
Општинског суда у
Горажду

„Дигитализација архиве представља потпуно нову димензију информатизације у судовима. Дуготрајно чување предмета захтијева обезбјеђивање додатног простора, полица и техничке заштите просторија, док дигитално архивирање не захтијева додатни простор или ресурсе за обезбјеђивање архивираних предмета. Имплементацијом дигиталне архиве, простор који је коришћен за потребе дуготрајне архиве може да се искористи за побољшање радних капацитета суда и повећање ефикасности правосудних институција. Уједно, приступ дигитализованим архивским предметима је постао много лакши и бржи, и више не захтијева трошење времена на физичко претраживање архиве и изношење предмета. На овај начин предавање предмета архиву ће се свести на достављање неколико ДВД дискова умјесто организовања транспорта велике количине докумената.“

Поред CMS/TCMS система, за аутоматско процесуирање предмета у босанскохерцеговачком правосуђу се користи и Систем за обраду комуналних предмета и предмета мале вриједности - SOKOP-MaI. Овај систем је намијењен електронском подношењу и обради предмета мале вриједности у првостепеним судовима у Босни и Херцеговини. Систем користе судови

Информатизација у служби грађана - транспарентност, одговорност и квалитет

Процес информатизације у правосуђу је примарно мотивисан унапређењем ефикасности и обезбјеђивањем једнаког приступа правди за све грађане. Цијенећи важност обезбјеђивања правовременог и адекватног информисања грађана о раду правосуђа, ВСТС БиХ је 2007. године покренуо процес развоја веб-портала правосуђа Босне и Херцеговине. Данас овај портал представља централну приступну тачку информацијама из правосуђа, обједињавајући 91 службену веб-страницу судова и тужилаштава у БиХ, као и веб-странице Центра судске документације и стручних удружења у правосуђу.

Да би портал правосуђа и веб-странице правосудних институција приближили и прилагодили потребама грађана и корисника судских услуга, током претходних година развијен је низ функционалности портала:

- дневно ажурирани распоред судских расправа;

- претражививи веб-адресари правосудних институција, судских вјештака, тумача и адвоката;
- приступ судским предметима путем интернета;
- анкете;
- медијски кутак;
- калкулатор судских такси;
- правосудни форум.

Портал правосуђа БиХ централизује наведене сервисе истовремено

представљајући важан комуникациони канал између јавности и правосуђа намијењен приближавању услуга правосуђа грађанима и тако их чинећи доступнијим. Поред наведеног, портал правосуђа БиХ обухвата веб-страницу и базу одлука Центра за судску документацију ВСТС-а БиХ која представља најважнији ресурс за уједначавање судске праксе у БиХ.

Ова база је резултат дугогодишњег настојања ВСТС-а БиХ да обезбиједи механизме неопходне за уједначено поступање у судовима широм земље, која је кључ за остваривање правне безбједности.

База садржи одлуке Суда БиХ, Уставног суда БиХ, ентитетских врховних судова и Апелационог суда Брчко Дистрикта, као и све одлуке судова нижих инстанци које су претходиле одлукама виших судских инстанци. У децембру 2015. године база је садржавала 11.015 судских одлука, а овај број се континуирано повећава.

Поред корисника у правосуђу, ресурси базе Центра за судску документацију су од 2014. године отворени за јавност, те свако заинтересовано лице има могућност да постане корисником базе уз утврђену накнаду.

Горан Незировић
судија Врховног суда
Федерације БиХ и члан
ВСТС-а БиХ

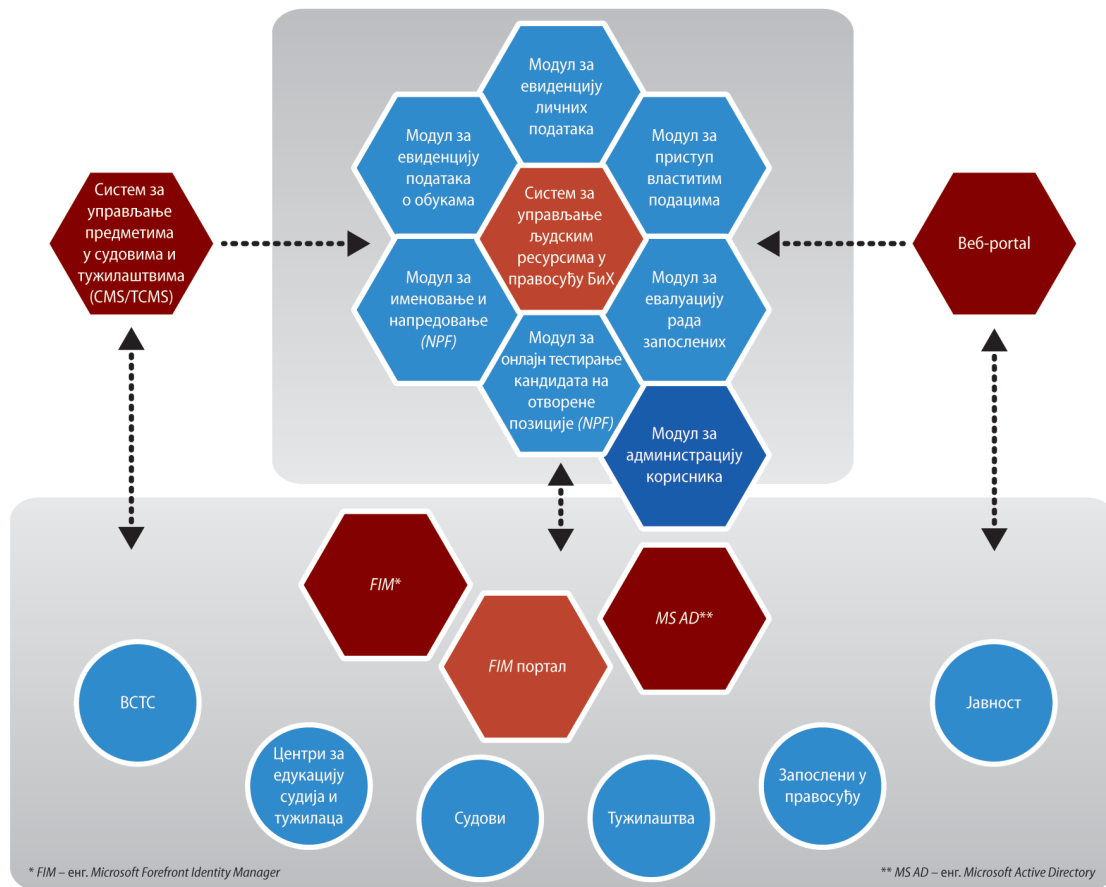

„Неопходно је да се сваки судија упознаје са ставовима судске праксе, јер је то први предуслов за њено уједначавање прије доношења судске одлуке. Ово је нарочито важно код примјене нових института или института који нису јасно регулисани законом, јер ће судска пракса помоћи судији да формира властити став, односно да свјесно прихвати одређену правну аргументацију или да од ње одступи уз адекватно образложење. Овакву могућност информисања управо пружа претражива база судских одлука Центра за судску документацију, коју је потребно редовно допуњавати новим одлукама како би одговорила потребама правосуђа.“

Процес информатизације правосуђа је преобразио начин рада у судовима и тужилаштвима широм земље, револуционизовао је начине комуникације правосуђа, али процеси у домену управљања људским ресурсима и даље нису били подржани на одговарајући начин. Препознајући то питање, ВСТС БиХ је 2011. године покренуо пројекат развоја Информационог система за управљање људским потенцијалима у правосуђу БиХ, тзв. HRMIS-а. Намјера при развоју овог система била је стандардизовати процесе прикупљања релевантних података о судијама, тужиоцима и другим запосленима у правосуђу, те омогућити једноставно креирање

потпуних и поузданих статистичких извјештаја намијењених унапређењу процеса одлучивања при управљању људским потенцијалима у правосуђу. *HRMIS* се састоји од низа функционалних модула дизајнираних

да обезбиједи подршку управљању људским ресурсима у правосуђу: од пријаве на конкурс, избора, именовања, напредовања до праћења едукације носилаца правосудних функција.

HRMIS испитни модул обезбјеђује пуну подршку тестним процедурама које ВСТС БиХ примјењује у процесу избора носилаца правосудних функција. Овај модул омогућава спровођење стандардизованих тестова према једнаким условима и критеријумима за све кандидате. Примјена овог система је људски утицај у процесу креирања сваког појединачног теста (из скупа који обухвата 3.441 питање), као и утврђивање резултата свела на најмању могућу мјеру. Могућност истовременог спровођења тестирања за већи број кандидата доприноси ефикасности поступка именовања, а аутоматско

генерисање резултата теста по његовом окончању кандидатима даје могућност увида у свој резултат, што у знатној мјери доприноси транспарентности поступка.

На тај начин ВСТС БиХ је у септембру 2014. године увео квалификационо тестирање за позиције носилаца правосудних функција, чиме се унапређују објективност, ефективност и транспарентност поступка именовања. Поред тога, уведено је писмено тестирање за кандидате изван правосуђа који се пријављују на више правосудне позиције, те је увођењем структурисаног разговора унапријеђен поступак утврђивања компетенција кандидата.

УКУПНО ТЕСТИРАНО

535

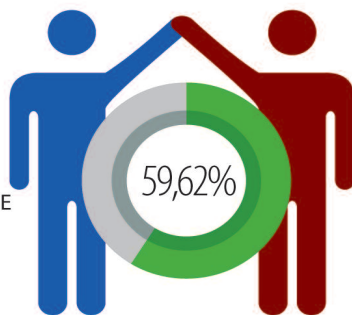
КАНДИДАТА

180

ЗА ТУЖИЛАЧКЕ ПОЗИЦИЈЕ

355

ЗА СУДИЈСКЕ ПОЗИЦИЈЕ

319 КАНДИДАТА ПОЛОЖИЛО

ОД ЧЕГА

111

ЗА ТУЖИЛАЧКЕ
ФУНКЦИЈЕ

208

ЗА СУДИЈСКЕ
ФУНКЦИЈЕ

ПОСТИГНУТИ БРОЈ БОДОВА

93/100
НАЈВЕЋИ

38/100
НАЈМАЊИ

83
МИНУТЕ

ПРОСЈЕЧНО ВРИЈЕМЕ
ПОТРЕБНО ЗА
РЈЕШАВАЊЕ ТЕСТА
(ОД УКУПНО 100 МИНУТА)

47
КАНДИДАТА

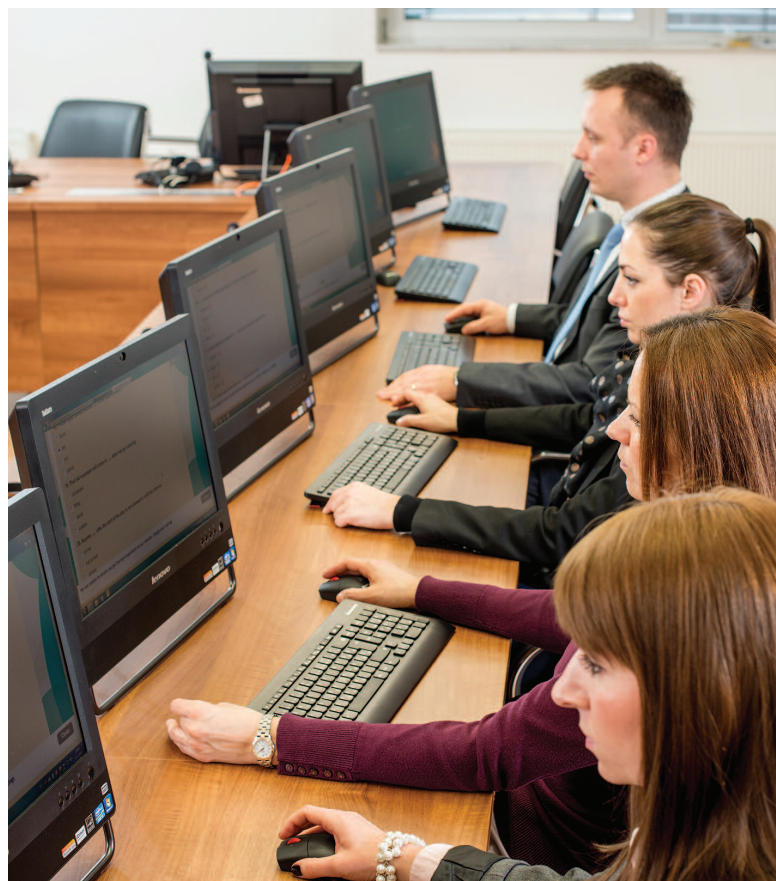
ИМЕНОВАНО ЗА
НОСИОЦЕ ПРАВОСУДНИХ
ФУНКЦИЈА ПО ОСНОВУ
ОНЛАЈН ТЕСТИРАЊА

Обрен Бужанин

судија Врховног суда
Републике Српске

„Увођењем квалификационог и писменог тестирања за кандидате који не обављају судијску или тужилачку функцију обезбјеђивани су највиши стандарди примјене међународних принципа који захтијевају да процедуре именовања судија и тужилаца буду јасне, објективне и транспарентне. Ови принципи се примјењују и за систем унапређења, тако да се напредовање судија и тужилаца заснива на вредновању њихових резултата рада. На овај начин Босна и Херцеговина се придружила земљама које процедурама обезбјеђују највиши степен објективности и транспарентности приликом избора судија и тужилаца.“

„Сматрам да је квалификационим тестирањем унапријеђен процес именовања, а посебно објективност овог процеса. Тестови овог типа су најбољи начин провјере знања кандидата, односно владања правном материјом која је битна за бављење судским и тужилачким послом. Компјутерска апликација у којој се ради тест је врло једноставна и омогућава тестирање и лица с минимумом информатичке писмености. Истовремено, апликација кандидатима даје могућност да више пута преконтролишу своје одговоре, а посебно је позитивно то што функционише на тај начин да одмах по завршетку тестирања кандидат види своје резултате. Такође, систем бодовања је потпуно транспарентан и у једнак положај ставља све учеснике тестирања, не зна се ко је ко, тестови се раде под шифром, не зна се одакле долази који кандидат и сви имају исто времена и исте услове рада. Подвлачим да је јако битно да сваки кандидат одмах по завршетку теста има могућност увида у резултат теста, јер то значи да нема могућности било каквог спољног утицаја, односно намјештања бодова или резултата теста.“

Аида Бајрактаревић новоименована тужитељка Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево

Имплементација система за управљање предметима у судовима и тужилаштвима је унијела значајне промјене у начин рада правосуђа. Поред потпуне аутоматизације рада на предметима у судовима и тужилаштвима, улога *CMS*-а у обезбјеђивању транспарентности рада правосуђа је непроцјењива. Од аутоматизоване додјеле предмета у рад која се врши на основу специјализација у правним областима и оптерећености судија, преко биљежења свих радњи у раду на предметима, *CMS* гарантује потпуну транспарентност рада и изискује пуну одговорност судија и тужилаца у раду за све предузете радње у предметима.

Катица Јозак-Мађар предсједница Кантоналног суда у Новом Травнику

„CMS је у потпуности аутоматизовао распоређивање предмета судијама. Наиме, овај задатак је прије увођења CMS-а обављао предсједник суда, а одлукама које су произилазиле из овог процеса је недостајала транспарентност којом би се обезбиједило повјерење јавности у непристрасност суда. CMS такође пружа могућност аутоматске додјеле предмета браниоцима по службеној дужности и тиме судијама обезбјеђује потпуну непристрасност приликом избора браниоца у случају да осумњичени или оптужени не изабере браниоца с листе. Примјена објективних критеријума за додјелу предмета у CMS-у је један од важних механизма за превенцију корупције који остварује позитивне ефекте на повјерење у рад правосуђа.“

Арбен Муртезић

главни дисциплински тужилац у
Канцеларији дисциплинског
тужиоца при ВСТС-у БиХ

„Вишегодишње искуство Канцеларије дисциплинског тужиоца ВСТС БиХ у коришћењу система за аутоматско управљање предметима у судовима и тужилаштвима показује да су ови системи унаприједили радне процесе и омогућили ефикасније и рационалније коришћење људских и материјалних ресурса, како Канцеларије тако и правосудних институција, приликом вршења увида у судске и тужилачке предмете, те пружили егзактније информације и податке неопходне за обављање дисциплинских истрага.“

Лакши приступ правди

Међу најважнијим циљевима информатизације правосуђа посебно истакнуто мјесто чини приближавање правосуђа свим корисницима судских услуга и прилагођавање начина пружања услуга потребама корисника. Настојећи изаћи у сусрет грађанима који учествују у поступцима који се воде пред судовима широм земље, ВСТС БиХ је већ 2009. године препознао развој веб-а као одговарајућег канала за лакше, брже и јефтиније информисање о току судског предмета. Као резултат тих настојања, развијен је и грађанима стављен на располагање сервис „Приступ судским предметима путем интернета”. Овај веб-сервис странкама у поступку, њиховим законским заступницима и пуномоћницима омогућава остваривање увида у информације о судским предметима путем интернета, у које имају право увида сходно закону, с изузетком предмета из кривичног реферата.

Путем овог сервиса, странке имају могућност да приступе судским

предметима у којима учествују с било ког уређаја с приступом интернету, у било које вријеме. Остваривање права приступа предмету је могуће на основу подношења захтјева суду у ком се судски поступак води, било лично или слањем захтјева путем поште. На основу захтјева странке, суд издаје потврду која уз број судског предмета (БСП) садржи и Јединствени приступни код (ЈПК) који омогућава странци логовање и приступ подацима из судског предмета.

Корисници овог сервиса имају могућност креирања корисничког налога, чиме се групишу сви предмети с корисниковим правом приступа, што је корисно свим лицима која имају већи број предмета који се воде пред судовима.

Захтјев за издавање ЈПК-а
и провјера идентитета

Адвокат или странка у
ише судских предмета

Писарна
суда

Издавање једне
поврде или више њих
за приступ предметима

1.
КОРАК

Остваривање онлајн приступа
једном од судских предмета
путем ЈПК-а и БСП-а

Креирање
корисничког
налога

2.
КОРАК

3.
КОРАК

Потврда налога
путем електронске
поште

Брз приступ
већем броју
предмета

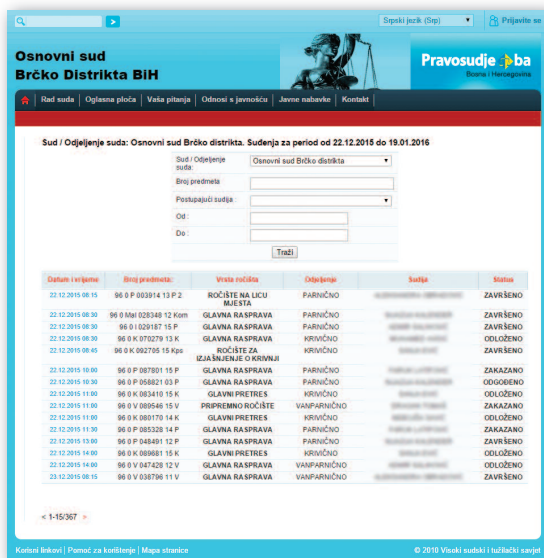
4.
КОРАК

Праћење промјена
докумената у списима
у стварном времену

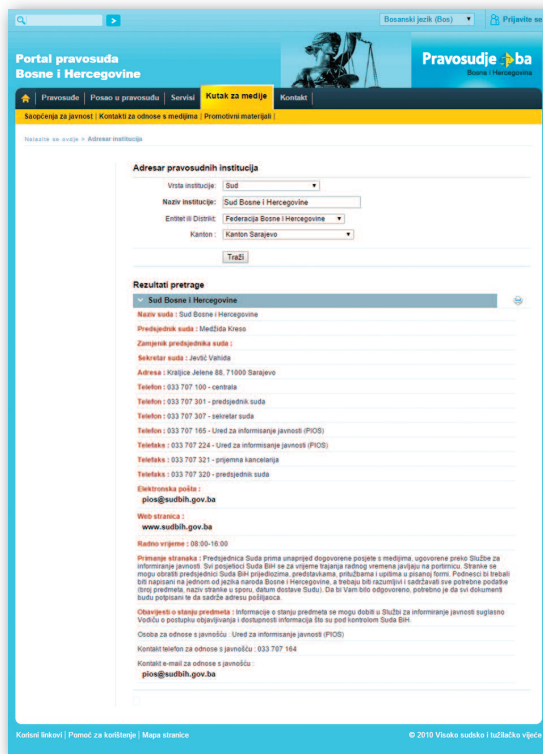

Адресар правосудних институција, адвоката, судских тумача и вјештака обезбјеђује доступност контакт информација које су потребне грађанима при остваривању приступа правди.

Калкулатор судских такси корисницима судских услуга омогућава брзо и једноставно информисање о износу судских такси за различите судске услуге.

Распоред суђења странкама у поступку омогућава информисање о термину и статусу заказаних рочишта пред судовима у БиХ.

Садудин Заклан адвокат из Мостара

„Кориснички сервис за приступ предметима мојих клијената путем интернета користим од самог успостављања тога система, те тиме могу да пратим више стотина предмета. Омогућавање увида у предмете из моје канцеларије смањило ми је потребу за одласком у судове, те је како мени, тако и другима оставило више времена за друге послове. Успостављање система засигурно је олакшало рад и запосленицима писарне судова, те олакшало ионако захтјеван рад писарни.“

Приступ правди је свеобухватан појам и подразумијева читав низ опција које треба да буду загарантоване грађанима.

У босанскохерцеговачком транзиционом окружењу то подразумијева обавезу државе и правосуђа да што ефикасније процесуира велики број предмета ратног злочина, што је често врло тешко изводљиво због недоступности свједока или недостатности финансијских ресурса неопходних за њихово путовање и лично свједочење. Настојећи да системски ријеши овај проблем, ВСТС БиХ је кроз пројекте финансиране из средстава Европске уније имплементирао видео-конференцијски систем у бх. правосуђу. Успоставом овог система створена је могућност саслушања свједока с удаљених локација путем видео-линка при спровођењу главног претреса. Првобитно је видео-конференцијским системом повезано 28 институција у оквиру правосуђа БиХ, а током 2014. године је извршено проширење система и његова имплементација у додатних седам тужилаштава. Почетком 2015. године испуњени су технички услови за успоставу видео-линка с правосудним институцијама у иностранству, чиме је омогућено саслушање свједока из иностранства у предметима који се воде пред судовима у БиХ, сходно важећим

законским процедурама о остваривању међународне правне помоћи.

Постојећи видео-конференцијски систем у БиХ је имплементиран у 35 правосудних институција и омогућава следеће начине примјене у оквиру судских поступака:

- Исказ свједока из једног града на главном претресу у суду који се налази у другом граду у БиХ;
- Свједочење заштићеног свједока из издвојене просторије или другог суда;
- Свједочење свједока из иностранства на суђењу пред неким од судова у БиХ;
- Свједочење свједока из Босне и Херцеговине на суђењу пред судом у иностранству.

Санел Пајевић

кантонални тужилац
Кантоналног тужилаштва
Херцеговачко-
неретванског кантона

„Захваљујући видео-конференцијском систему који је успостављен у правосуђу, сада имамо могућност да обезбиједимо свједочење свједока из иностранства на главним рочиштима. Кроз рад на предмету ратног злочина, пред Кантоналним судом у Мостару спровели смо саслушање два свједока оптужбе који тренутно живе у Шведској, који су свој исказ дали путем видео-линка из суднице Окружног суда у Линкёпингу. На овај начин су остварене значајне уштеде трошкова судског поступка, те је рочиште одржано без непотребних одлагања. Усто, у наредном периоду планирамо саслушања свједока путем видео-линка у фази истраге, с обзиром да је и Кантонално тужилаштво Херцеговачко-неретванског кантона повезано видео-конференцијским системом.”

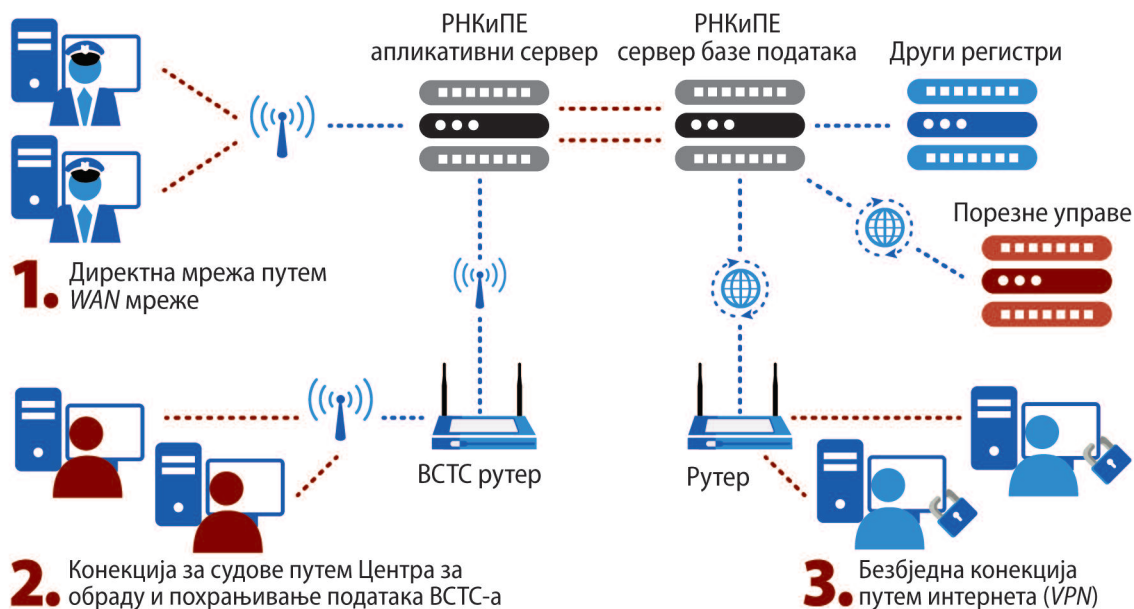
Сарадња

Судови и тужилаштва свакодневно комуницирају и размјењују податке путем CMS/TCMS система, али њихове потребе за ефикаснијим обављањем свакодневних послова сежу изван граница правосуђа. Одговарајући на потребе судова и тужилаштва, ВСТС БиХ је препознао ту потребу у раној фази информатизације која је коинцидирала с реформом прекршајног правосуђа.

Извршење новчаних казни за прекршаје, попут саобраћајних прекршаја, дуго је представљало проблем у БиХ. Наплата казни је била слаба, а због врло великог броја новчаних казни и мале вриједности

тих казни, није било ефикасно спроводити принудну наплату путем суда. Као посљедица тога, судски систем је постао затрпан превеликим бројем прекршајних предмета. Препознајући потенцијал информатизације за рјешавање овог проблема, ВСТС БиХ је уз подршку међународних донатора 2005. године покренуо развој базе података за регистрацију свих прекршајних казни. Регистар новчаних казни и прекршајних евиденција (РНКиПЕ) је постао централизован систем у који

институције надлежне за издавање казни (обично полиција и инспекције) евидентирају казне за прекршаје грађана или правних лица. Уколико казне нису плаћене у законски предвиђеном року, систем прекршиоцима онемогућава приступ појединим услугама као што су обнављање возачке дозволе и/или обнављање регистрације аутомобила. Због свог специфичног начина функционисања, Регистар новчаних казни се назива „пасивним системом извршења” који у највећем броју

случајева отклања потребу за активним процесуирањем прекршиоца, при чему негативне посљедице неплаћања потичу дужника на добровољно плаћање обавеза. Након развоја Регистра новчаних казни, ВСТС БиХ је његово управљање и одржавање предао Агенцији за идентификационе документе, евиденцију и размјену података 2009. године. Систем и даље свакодневно користи велики број институција, укључујући судове, полицијске агенције, инспекцијске органе, пореске управе,

као и низ других институција које издају мањи број прекршајних налога. Испуњавајући услове за либерализацију визног режима које је Европска унија поставила пред Босну и Херцеговину, ВСТС БиХ је у сарадњи с Агенцијом за координацију полицијских тијела у БиХ и свим агенцијама за спровођење закона на свим нивоима у БиХ, уз подршку Европске уније, успоставио сервис за размјену података између система за управљање предметима у тужилаштвима (TCMS) и полицијских евиденција.

„Поред чињенице да је увођење система за управљање предметима у тужилаштвима унаприједило радну праксу тужилаца, успостава јединствене интегрисане базе података осумњичених лица у оквиру TCMS-а нам је омогућила да једноставним претраживањем можемо да утврдимо да ли је неко лице било раније осумњичено или оптужено за кривично дјело. Уз податке који су нам доступни у оквиру TCMS-а, кроз размјену података с полицијским органима можемо врло лако да дођемо до информација од кључне важности за ефикасно спровођење истрага, укључујући податке о претходном кажњавању, информације о потрагама возила и лица, податке о регистрованом оружју, ускраћеним и продуженим визама, као и провјерама идентитета.“

Махмут Шврака

главни републички тужилац

Републичког тужилаштва РС и члан ВСТС-а БиХ

С агледавајући остварене користи размјене података између правосудних и других институција у БиХ, ВСТС БиХ наставља да развија систем за управљање предметима и друге информационе ресурсе да би

размјена података између правосудних и других евиденција постала свакодневна активност усмјерена на побољшање услуга правосудја и ефикаснијег остваривања приступа правди за све грађане БиХ.

ВИЗИЈА РАЗВОЈА ЕЛЕКТРОНСКОГ ПРАВОСУЂА У БИХ

Све активности које ВСТС БиХ предузима у домену информатизације осмишљене су и имплементирани као дио свеобухватне визије развоја правосуђа у БиХ. Визија правосуђа прилагођеног потребама грађана и економског сектора представља важан дио слагалице модерног, ефикасног и одговорног правосуђа неопходног за европску будућност БиХ.

Визија информатизације правосуђа у Босни и Херцеговини:

- Стране у поступку врше подношење докумената судовима електронски;
- Судови врше електронску доставу писмена странама у поступку;
- Електронска размјена података између база података у правосуђу и низа регистара које одржавају институције на различитим нивоима власти у БиХ се одвија свакодневно;
- Потпуна дигитализација доказног материјала и архива у правосуђу.

Стремећи према остварењу ове визије, свакодневно се суочавамо с ограничењима која настојимо да претворимо у могућности за развој информационог система и јачање

правосуђа. Поред ограничења dostupnih ресурсa, koja se prevashodno reflektuju na mogućnost realizacije kapitalnih projekata i održavanje informacionog sistema, VSTC BiH ima potrebu za jačanjem Odjela za informaciono-komunikacione tehnologije Sekretarijata koji je osnovna pogonska snaga sveobuhvatnog procesa informatizacije pravosuđa. Поред тога, кључни предуслов за mogućnost realizacije niza aktivnosti neopходних за postizanje vizije razvoja i informatizacije pravosuđa лежи у потпуној имплементацији Закона о електронском потпису на свим нивоима у Босни и Херцеговини.

Носећи се са свим изазовима, VSTC BiH је 2014. године ушао у нову фазу развоја

правосудног информационог система. Сprovedен је процес развоја нове генерације CMS/TCMS-a, koja ће додатно унаприједити радне процесе у правосуђу, на тај начин доприносећи побољшању ефикасности свакодневног функционисања судова и тужилаштва у безбједном и адекватном технолошком окружењу.

По завршетку развоја друге генерације CMS/TCMS-a, с крајем 2015. године започела је имплементација система у свим правосудним институцијама. Неке од битних нових функционалности су модул за електронско архивирање, електронску евиденцију доказа, те издавање увјерења о невођењу кривичног поступка које ће обухватити све судове у Босни и Херцеговини, као и регистар одузете нелегално стечене имовине.

Усто, ВСТС БиХ ради на увођењу система пословне интелигенције који заједно с новим *CMS* системом представља подршку процесу промјене оријентације менаџмента у правосуђу из досадашњег реактивног, у нови проактивни модел. Увођењем нових информационих рјешења, руководиоцима у правосуђу биће стављена на располагање цијела лепеза алата намијењених обезбјеђивању подршке у доношењу управљачких одлука.

Како користи увођења система пословне интелигенције сежу изван правосуђа, и министарства правде ће захваљујући његовој примјени остваривати приступ статистичким извјештајима с ажурним подацима путем правосудног веб-портала.

Уз та унапређења, Висико судски и тужилачки савјет БиХ ради и на

примјени модерних информатичких рјешења која ће допринијети спречавању неовлашћеног или ненамјерног откривања осјетљивих података у електронском облику. Јачање безбједности и заштите података је важан елеменат у процесу успостављања механизма за размјену података с регистрима изван правосуђа, која је неопходан дио будућег начина функционисања правосуђа у Босни и Херцеговини.

Све описане активности имају за циљ да унаприједи рад правосуђа, обезбиједи боље и квалитетније услуге грађанима, посебно електронске услуге попут подношења захтјева за издавање увјерења из надлежности судова, информација о предвидивим трошковима поступка и електронске комуникације с правосуђем.

Ова публикација је израђена уз помоћ Европске уније.
Садржај ове публикације је искључива одговорност
Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине и
ни на који начин не одражава ставове Европске уније.